

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 89.

V petek 7. Listopada.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blasniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

Razglas.

Z nazočim se da sploh vediti, da bodo v XX. delu državnega zakonika in v XXI. delu deželnega zakonika za leto 1851 po v njem razglašenim razpisu visocega denarstvinega ministerstva 25. Marca 1851 zavkazane preme v ravnavi v rečeh pridobnine v krajski kronovini razun glavnega mesta Ljubljane, za katero se bo za oskerbljevanje davknih opravil posebna oblastnija postavila in pozneje naznanila, s 1. Novembra 1851 v moč stopile.

Vsled tega so:

1. okrajne glavarstva kot prve inštančie v rečeh pridobnine odločene in njih opravila obsežejo:

- izmero pridobnine na predlog županije,
- zbrisanje izmerjene pridobnine, kadar se kdo davku podverženemu započetu od-pove, kadar se s pripušenjem drugim zvunej županije preseli ali kadar kaka obertnijska pravica po postavah vgasne.

2. Druga inštančia v pridobninskih rečeh je davkno vodstvo in sicer glede:

- odlogov davknih obrokov in spregledov po davknemu vodstvu 20 Junija 1850 odmerjeni oblasti z omejenjem, ki je v visokim, od bivšega poglavarstva 8. Marca 1832 št. 4660 naznanjenim sklepu visoke dvorne kancellije 15. Februarja 1832 št. 460 zapopadeno.
- Razsojevanja rekurzov zoper izmero prve inštančie, in
- glede znižanja davka ali začasnega olajšanja na zaprosnjo strank, ki je z omenjenim sklepom dvorne kancellije vsled odprave triletne izmere pripušeno.

3. Tretja inštančia je visoko denarstveno ministerstvo glede razsodbe rekursov zoper naredbe davknega vodstva v primerljajih v a in c omenjenih.

Od c. k. davknega vodstva za Krajnsko, Ljubljana 29. oktobra 1851.

Danes bo LVII. del, III. tečaja 1851, deželnega zakonika in vladnega lista za krajnska kronovino izdan in razposlan.

Ljubljana 7. novembra 1851.

Od c. k. vredništva deželnega zakonika in vladnega lista za Krajnsko.

1. novembra 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju LXV. del obnega državnega zakonika in vladnega lista in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 233. Razpis ministerstva denarstva od 10. oktobra 1851, po katerem se odločbe o izdanju novih banknotov po 5 gold. naznanijo.

Št. 234. Ukaz ministerstva kmetije in gornijstva od 11. oktobra 1851, po katerem se osebam v praktični osebujni montaniki službi

stoječim dovoli, se na c. k. montanskih učiliščih osebnemu spraševanju podvreči.

Št. 235. Razpis ministerstva zunajnih zadev od 26. oktobra 1851, po katerem se med avstrijsko-cesarsko in neapolitansko-kraljevo vlado pogovorjene pristavne odločbe k avstrijsko-neapolitanski kupčijski in broderski pogodbi od leta 1846 naznanijo.

S tem delom se bo za edino-nemško občnega državnega zakonika in vladnega lista tudi pregled zapopada mesca oktobra 1851 izdanih delov tega zakonika izdal in razposlal.

Zmed romansko-nemških še ne popolnoma izdanih delov občnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1851 so bila sledeča dvojna izdanja v pristavljenih dnevih izdana in razposlana.

XXXIV. del 29. oktobra 1851 in

XLI. in

XLIV. del 25. oktobra 1851.

Od tečaja 1850 še ne v vsih dvojnih izdanih na svitlo prišlih delov občnega državnega zakonika in vladnega lista, so od poslednjega oznanila sledeči deli izdani in razposlani bili:

XVII. del v madjarsko-, poljsko-, horvaško- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju 25. oktobra 1851.

CHL. del v rusinsko- in romansko-nemškem dvojnem izdanju 25. oktobra 1851; in

CIX. del v rusinsko-nemškem dvojnem izdanju tudi 25. oktobra 1851.

Dunaj 31. oktobra 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Nevradni del.

Kaj je, in alj je nam potreben tesnopis?

Kar le koli pisov je, in kakšne goder sorte, bodi si naj novjših časov, al starodavnih, vsaki je iz znamenk sestavljen. Tudi jedna posamezna znamka je že pis: pisati se veli tedaj toliko, ko zaznamovati. Umetnost pisanja je o naših časih le mehaniško navajeno zaporedistavljenje nekakih podob-čerk-znamk, po katerih se besede, ki na naše ušesa vdarjajo, u posamezne svoje glase razvežejo, ino tako našim očesam očitne postanejo; pa le redko se kdo s svojim mišljenjem pri tej čudopolni stvari pisanja vstavi, — lehkomišelnost poletni roka po papirju, brez da bi neizkončno dobroto pisanja spoznala.

Čisto drugači je to bilo v starodavnih časih, kader se nikdo papirja in rabljenja peresa in črnika, pa naj manje naših čerk ni poznal. Obeliski, piramide ino sfinski, to so bili prvi pisi Fenicijanov. S kako težavo je roka s dletom globala u mramor, da zapusti vnukovim vnukom vnukov spomin nekake pomenljive prigodbe. Zapovedi ino nauki so se tako potomcem zapuščavali, katerih um in pamet sta spojeno te zapustke oestro pretresivali morala. Na jedno samo znamko se je jezer jezer misli

zvezalo — misel za misljo, kakor val za valom, ino človek je bil na bregu prigodbne dobe.

Težavno je to bilo branje, zato pa je tudi nevtrudljivi človeški um si bolj gibljive, bolj pomnožene znamke-čerke skoval, pa še vselej in vedno je bil veliki zaderžek pri pisanju, — ni bilo papirja, ino glej! tudi papir se znajde, če ravno dragocen. Pa kaj več? potreboča sili nenasiljivega človeka, kteremu je še vse to premalo; on si hoče živo žareče besede od ust govornika popisati. Cicero, častigladi mož, svest si, kolika u njem vlada moč govorenja, in pravoljubitel osnovi svojemu osvobodjencu Tironu tesnopis, kterega mali ostanki so se še do naših dni začuvali. S pomočjo tega pisa je Tiro Ciceronove govorenja spopisal, in sicer naj prvo: Quousque tandem Catilina etc. Bili bi li mi te duhapolne govorenja ikad brati mogli, da ni bilo tesnopisa? Kdo tedaj ne spozna neizkončno dobroto pisanja u obče, i posebno tesnopisanja.

Kaj pak je tesnopis? Tesnopis je umetnost s prostimi, sbežnimi ino zvezivnimi znamkami, izdoločaje vse potrebno od manj potrebnega, besede govornika pisaje na tenko slediti, ino sicer tak čisto zaznamovati, da se zaznamovano bodi si včas, ali pa še le po letih, lahko, ino zanesljivo prebrati more.

Vsaka posamezna čerka ali znamka mora že u sebi samoj prosta in kratka biti, in sicer tak da je glasu, kterega namestuje, primer-na, da se v taistem hipu čerka-znamka narediti zamore, ki je za izrečenje glasa potreben bil. Pa še to vselej ne zadosti. Postavim reč slast bi se s naj prostejšimi znamkami pisala, namreč ta, da bi se za vsako čerko jedna pika postavila. Pet pik bi tedaj potrebno bilo, da se napiše reč: slast, in sicer u tolikih hipih, koliko je pik, slast pa se vendar le v jednom hipu izreče. Da se temu odpomore, je zvun prostote znamk še potrebna jih zvezivnost, to je, takšna podoba čerk — znamk, da se jedna lahko v drugo zlije brez vsakega prehanja, da se s jednim potezom u jednom hipu več znamk napisati more. Ravno zato pa znamke tudi morajo biti gibljive; šibke ino bežne. Kar je šibko je vse okroglo, bodi si zavito na jedno ali drugo stran. Potezi s ostriimi koti so tedaj za tesnopis neveljavni. Znamke od leve na pravo nagajene so pisajoči roki bolj primerne in prilježne, so tedaj tudi bolj bežne. Mimo vsega tega je pa še jeden značaj k tesnopisu silno potreben, naj-mre: Premenljivost.

Mora se dati podoba znamke pri vsaj nje-nej prostoti tak premeniti, da na videz nastane čisto druga, brez da bi se bitje bilo premenilo. Vsi ti značaji so neobhodno potrebni za vsaki tesnopis, kateri svojo zadačo sveršiti hoče. Že iz teh potrebnih lastnosti tesnopisa se lahko previdi, da se neprileže vsaki tesnopis vsakemu jeziku, kako i vsaki čevelj ne gre na vsako kopito. Imeli so Gerki, Rimljani, imajo Francozi, Anglianci, Nemci svoje tesnopise, pa Rimljani niso mogli gerčkega, nemorejo Francozi Anglianskega, ne Nemci

Francozkega ne Anglianskega rabiti; dosta manj pa bomo mi Slavenci jednega zmed vsih rabiti mogli. Kar se tiče končnih slov in korena Slavenskih imen, reči u obče, bi bil naš jezik tesnopisu priličnejši, nego vsaki drugi. Kar pa se tiče redosleda čerk u našem jeziku, nemorem previditi, kako bi se tesnopis slovenski osnovati mogel. Nič manje vendar nemorem dvomiti, da bomo tudi mi si tesnopis iznajšli.

Leži mi že dolgo kako za jesenskoj megloj smisel u glavi slavenskega tesnopisa, pa ni še mi bilo mogoče, jo prav jasno previditi, zatorej sem nakanil ti sestavek pisati, da zbudim druge, kateri imajo bolj bistre glave za iznajti kaj izvirnega. Kar se mene tiče, ne bom zaostal, se po svoji mogočnosti v tej reči truditi. Kaj pa še! bo mi mnogi rekel, k čemu nam je tesnopis! Polagano, polagano, sinko dragi! poslušaj, da naj starejših pisateljev kot Martiala in drugih ne omenim, samo to, kar grof W. Sternau od tesnopisa pravi:

Die Geschwindschreibekunst ist an und für sich ein höchst interessante Erfindung, weil sie das fliegende Wort erreicht, festhält, wiedergibt und verbreitet. Sie ermittelt äusserst fruchtbar das Bedürfniss zu hören, mit der Pflicht zu sprechen; sie sichert der Rede, die vorübergeht, den Eindruck, der dauert; sie gestattet dem Redner die höchste selbstvergessende Begeisterung, weil sie ihm die Gewissheit gibt, dass alle Früchte dieser Begeisterung gesammelt werden. Auf solche Weise gewährt sie den Sprechern die edelste Fruchtbarkeit, wie den Zuhörern die vollständigste Auffassung des akademischen Vortrages, der Kanzelrede, der gerichtlichen Verhandlung, der ständischen Aeusserungen von der Bühne sowohl, als vom Platze aus. Wie wichtig wird sie daher für Schule, Kirche, Rechtspflege und Verfassungsmässigkeit, für den Staat und Nation überhaupt und im Einzelnen i. t. d.

Ni potrebno več pisateljev navati, kajti že iz tega lahko vsaki važnost te umetnosti previdi.

Ostaje mi tedaj še le suvišno, druge koristi tesnopisa u obče i glede na nas Slovane sosebno pokazati.

1. Se pamet vedno bolj in bolj bistri, kajti tesnopisec prejšni stavek še piše, ino že tudi na sledečega paziti mora. Tesnopisec se tak daleč priučil, da mu pri prebiranju pisanega perve reči zadostijo spomeniti se na celi stavek.

2. Večkrat se primeri, da imamo ali premalo časa, ali pa premalo papirja si kaj zapisati. Tesnopis nam olajša jedno, no drugo.

3. Kak koristno je za vsakega človeka dnevnik pisati, kde nam zopet tesnopis k veliki pomoči stoji.

4. Kteri popotnik nije že svojemu peresu kreluto želel? Iz popotvanja še le takrat naj večo hasen vlečemo, kada si vse važnejše, kar smo vidili ali poskusili, spopišemo. Tudi tu nam tesnopis kakor dober prijatelj na strani stoji.

5. Posebno pesnikom in drugim pisateljem je tesnopis od koristi, in sicer da zamorejo živemu teku svojih mislih slediti.

6. Govoritelju, kateri se na hitram k govorjenju pripraviti mora, je tesnopis dobrodošel.

7. Tudi vojniki u taboru se tej umetnosti ne bo tak lahko odrekli.

8. Nečem govoriti od tergovcev, od deržavnikov, od urednikov in drugih oseb, katerim bi vsem tesnopis večkrat dišal ko med in sladkor, ampak šele samo omenim obče sbore, kateri brez tesnopisa biti nemorejo.

Resnično vam povem, serce mi narasa, kadar govorim, ko divja reka, živo naprej vdirja, jaz za njim, on mi ne vjide, predenj zadno

stopnjo on stori, ga jaz imam; krivo in prav, kar je govoril, je mojemu papirju priklenjeno. Res, da je težava, kadar tesnopisec besede iz ust govoritelja tergati mora, pa ga ravno zato tesnopisec zna spodbosti, da svoje misli dober složi, predenj nastopi oder.

Hočemo li mi Slavenci zgodivšino naših govoriteljev imeti, kaj nam drugo zavstaje, kak se potegnili za dober tesnopis? S slobodno ustavo in javnostjo že je povsod uveden bil tesnopis, zato pa so tudi poznani njih govoritelji, katerih vsaka reč je ostala zapisana v knjige narodne. Slavni Gabelsberger, nemški tesnopisec, se je vse svoje življenje trudil iznajti sredstvo duhovno reč s materijo zvezati, in glej! njemu je za rokom pošlo.

Kad ga že dolgo več ne bo, takrat se bo prav sloveti začel, če prav ga je narod njegovega veka u siromaščini živeti pustil. Delajmo tedaj mi Slavenci, kopajmo, rovajmo u dnu naših prirojjenih duhovnih lastnosti, da iznajdemo tudi ti biser, kateri nam venec olepša. Jaz sem pripravem na te pretežne vprašanja vsakemu odgovarjati in s svojimi malimi pripomočki priskočiti.

Ivan Vinkovič.

Pismo gosp. misjonarja Martina Dovjaka. (Pokrajsano iz Danice.)

Bulak pri Kairu na roženkransko nedeljo 1851.

Le malo dni je minulo, kar sim poslednjič pisal, in zopet primem pero nove naznanila popisovati. Poslednjič sim bil povedal, kako smo bili v Kairo peršli, ter sim omenil pogovora med našim prečast. g. namestnikom (provikarjem) in namestnim kraljem; dans ti zamorem novih vmes tudi imenitnih reči pisati. Ko v Kairo pridemo, so prečast. g. namestnik šli iskat avstrijskiga velikiga konzula viteza žl. Huberja; ki je bil dva dni pred nami iz Aleksandrije v Kairo odšel, in so se v kratkim vernili, spremljeni od vel. konzula in konzulatskiga oskerbnika v Kairu g. Bratiča, na ladijo, s ktere se je avstrijsko bandero vilo. To bandero je bila neka avstrijska domorodkinja v Terstu prečast. g. namestniku darovala. Rečeni veliki konzul iz Aleksandrije je bil prečast. g. namestnika namestnimu kralju skazal, in je povsod goreče poskerbel za našo reč. Pred svojim odhodom v Aleksandrijo nas je še enkrat obiskal, in tu je pokazal, kakšniga duha je: njegovo serce se je izlilo v ljubeznjive besede, s kterimi nas je k serčnosti in stanovitosti spodbudoval, in po prijaznim kušljeju z našim g. namestnikom se je podal naslednji dan na soparno, ki ga je prepeljala v Aleksandrijo. Božji blagoslov ga spremljaj!

Pri ti priložnosti zamorem v misel vzeti, kako priljudno so bili povsod naš prečast. g. namestnik sprejeti. V Terstu jih je g. Lugnani vodja pomorske šole v čelnu k parobrodu spremil, in ljubeznjivi sredafrikanskimu misjonu dobre naklonjeni g. Černik povlavar mornarske uradnije, jih je še obiskal ravno prejden je soparna ladija odrinila. V Aleksandrijo dosevšim jim je bil precej voz poprej imenovaniga velikiga konzula na ponudbo, in v Kairu so bili od nar viksih uradnij dobrovoljno sprejeti. Ako vse to iz viksiga ozira premišljujemo, moramo moliti previdnost božjo, ki ve serca velicih in malih voditi, kadar hoče svoj namen doseči.

Prečast. gosp. namestnik imajo tukej, kakor v Aleksandrii, opraviti z naročevanjem in nakupovanjem potrebnih reči. Eno ladijo so že kupili, minister Heir el Din-paša jim je svojo novo po evropejsko napravljeno železno ladijo odstopil za 6000 gold., kar se sploh prav

dobri kup ceni, in res je bil minister pozabil neki spis svojih stroškov, ki je znesel 2000 gold., pri prodajanji v število vzeti; ko je bilo pa kupčija že storjena in je bil tega opomnjen, se je na svet namestniga kralja velikoserčno odrekel temu znesku, in gospodu namestniku še v misel vzel ni. To je tedaj prva naša ladija, in bo o priliki po katoliški šegi blagoslovljena ter bo dobila ime „Stella matutina“ — Zgodnja danica. Prečastiti gosp. namestnik so to ime z modrim preudarkam vzeli iz namena, kteriga ladija ima: naj se bo pod Mariino obrambo peljala tje k nevernim ljudstvam in kakor zgodnja danica narodom veselo oznanilo razglasovala, de zdaj že izhaja pri njih luč sv. vere, debele teme nejeverstva pa de morajo odjenjevati. V podobo tega se bo spredej na ladii sveta zvezda s sedmerimi žarki, 14 palcov v premeru, narejena po Antonu Hnavs-u, belim Krajacu iz Osivniške fare, ki je dozdej v Kairu službo imel kakor hlapec (ksel) pri kovaškim rokodelstvu in nas bo na tri leta v Kartum spremil. Druga ladija za našo rabo je najeta. S pospravljanjem teh reči so naš g. namestnik od zora do mraka vsi obsuti, vsaciga dela se primeja in nas tako s svojim zgledam k delu spodbudujejo, in mi pomagamo po svoji moči. Velikrat morajo od dela poklicani biti, de gredo gospode pozdravit, ki jih pridejo obiskat — in take obiskovanja so zlo pogosto. Uno saboto jih je bil obiskal zdravnik namestnika kralja, g. Griesinger, nemec, ki jim je obljubil zdravila za navadne jutrodeželske bolezni in vodila kako jih obračati. In poprej enkrat sta jih obiskala katoliški koptiški in katoliški greški škof, de ne jemljem v misel polkovnikov (obristov) poprej imenovaniga Heir el Din-pašata, ki so jih bili s svojim obiskanjem počastili.

Ljudske mestne šole v Terstu.

(Iz Danice.)

(Dalje.)

Vso pohvalo in posnemo zasluži prizadevanje gosp. kateheta in gosp. učitelja v petju, ktera sta tudi vpeljala, de otroci vsak teden enkrat v cerkvi noviga s. Antona Padovanskiga pri sveti maši skupej po napeljevanju gosp. učenika pojó.

V saboto 30. vel. serpana so imeli fantini perviga razreda nižjiga oddelka šolsko poskušnjo, dopoldan v drugi, popoldan v prvi učilnici. Primerne vaje v govorjenju v laškim in nemškim jeziku so prav dobro dopadle, in gotovo svoj prid imajo, ker se otroci s tem prav govoriti in lepo sporekovati vadijo. Računilo (rajtalo) se je z denarji v srebru; s tem se otroci ne le računati ali poštevati, ampak tudi čeno denarja in mnogotere rudstva spoznavati učé; je torej na več strani koristno. Pri popoldanskih pa se je g. učitelj zraven tega še posebno v poduku navistovanja pridniga in modriga skazal, ker je z velikim trudam mnogotero orodje, priprave rokodelcov in druge take reči izrisal, in je še dalje mnogoverstne živali i. t. d. izrisati namenjen, de po tacih podobah otroci potem vsako reč ali stvar precej spoznati in razsoditi zamorejo; po skerbnim premišljevanju in poskušanju je sam tudi poduk spisal, kako se to navistovanje, popisovanje in učenje s podobami nar boljše zgoditi utegne. To je v resnici pravi djanski, za življenje primerni poduk, ki tudi za pojasnova-nje in razumenje verskih reči, zgodetv sv. pisma in cerkvenih šeg veliko koristiti zamore. Taki učitelji pač gotovo vso hvalo in podporo zaslužijo. Po dokončani poskušnji je bil dopoldan in popoldan zahvalni govor od otrok v laškim jeziku izrekovan.

(Dalje sledi.)

Austrijansko cesarstvo.

Krajska.

12. dan tega mesca t. l. se bo po nasvetu Miroslava Vilhar-ja v Sežani mnogo posestnikov zbralo. Njih namen je Kraško kmetijsko družbo ustanoviti, ki se bo zastran obdelovanja Krasa posvetovala. Nadjamo se, de bodo Krašovci to reč krepko podpirali.

(Novice.)

Avstrijska.

25 centov srebra je prišlo te dni iz Ogerskih rudnikov v Dunajsko kovavnico.

* Vedno večja dragina napravlja mnogo skerb, posebno med tistimi ljudmi, ki že tako komaj shajajo in to toliko bolj, ker cena najpotrebnišiga živeža vedno raste.

* Mesca oktobra se je po severni železnici 39723 oseb peljalo, in sicer iz Dunaja v Prago 10699, iz Draždan v Prago 9210—19909; iz Prage na Dunaj 11222, iz Prage v Draždane 8592—19814.

Ogerska.

Vedno se vračajo naselniki na Ogerskem domu in pripovedujejo, da so le za to domovino zapustili, ker se jim je pravilo, kako ceno se tamkej zemljišča kupijo, da se namreč za 50 gold. toliko zemljišče dobi, kakor na Avstrijskem za 600 gold., zemljišče pa je tako nerodovitno da žito ondi ne rase.

Tuje dežele.

Rusovska.

V Petrogradu so zapazili nov naklep punta med plemenitniki, ki so vstajajo za prihodnjo zimo napravljali; veliko imenitnih ljudi so zaperli.

Angleško.

V primeri se iz Irskega vsako leto 7000 ljudi v Ameriko preseli. Ako kdo praša, kdaj da bode izselitev iz Egipta nehala, odgovorimo: se je še le začela. Domovina ni več irska zemlja, ampak daljni zapad.

Amerika.

Pri Kurabaji v Bolivii, sedem dni hoda od La Paz so strašno bogate zlate žile najdlji. Pravijo, da je ondi druga Kolifornija najdena.

Ljubljanski novičar.

Za gotovo zvemo, da je rajnki gosp. fajmošter Vertovec, kteriga je Bog tudi z lepim premoženjem blagodaril, razun tega, kar je svoji veliki žlahti, svoji družini in sosedam zapustil, tudi mnogo milodarov za druge blage namene sporočil, kakor: siromašnici št. Vidški 200 gold., siromašnici Samariški 200 gold., siromašnici Vipavski in Planinski, kjer je za kaplana bil, vsaki po 100 gold., št. Vidški soseski za zidanje potrebniga farovža nekoliko poslopja in pa 1500 gold.; za gluhomutnišnico v Gorici 500 gold., za Alojzevše v Ljubljani 500 gold., 1000 gold. za milovšino pod imenom „Matija Vertovecova milovšina za nesrečnike“, od ktere ima po nasvetu fajmoštra in milošnih mož zadnji mesec vsačiga leta letni činžni znesek 50 gold. županijski odbor med 2 nesrečnika ondašnje fare, vsacimu po 25 gold. razdeliti; med take nesrečnike se ima šteti kak manj premožin kmet, ki si je roko ali nogo zlomil ali ki ga je kak voz scer zlo poškodoval, ali kterimu je živina pocepala, — kteriga dolgo terpeča boleznin tare, — kteriga je toča posebno hudo poškodovala itd., — ali uboga mlada vdova ali udovec z 2, 3 ali še z več majhnimi otroci; vselej pa sme le pošten človek lepe obnaše podarjen biti, nikdar ne lenuh, kvartopirc,

pijanc, zapravljuje ali scer malopriden človek. Pred delitvo te milovšine se ima vselej ta odstavek Vertovecove oporoke v županijskim odboru v slovenskim jeziku predbrati. Za maše v št. Vidški cerkvi je oporočil 450 gold., in ako bi njegov vesoljni dedič brez postavnih moskih naslednikov umreti utegnil, bo spadlo k št. Vidskemu farovžu in imenovani milovšini za nesrečnike še marsiktera lepa reč. Tako je naklonil blagi rajnki mož svoji žlahti lepo zapaščino, ubozim in cerkvi lepo pomoč v gotovim denarju za vedne čase, vsim slovenskim deželam pa svojo bogato vednost v svojih neprecenljivih spisih — v duževni in svetni blagor domovini, ktere zvest sin je do poslednjiga dihleja bil. (Nov.)

* Te dni je dež lil noč in dan tako, da je voda strašno narasla. Cela ljubljansko močvirje je jezeru podobno. Sava pa je na več krajih mnogo škodo naredila; na Savi pravijo fužini za 50,000 gold. v Krajnu je več kobil mosta vzela, tudi nekatere hiše in mline je v nekterih krajih odnesla.

Koledarčik slovenski

za leto 1852.

Na svitlo dal Dr. J. Bleiweis.

(Konec.)

S tem je prvi del končan. Drugi del pa zapopade lepoznanke reči in sicer v nevezanej in vezanij besedi. V nevezanej besedi stoji najpervo: „Od kod ime koledar“, potem „Od kod ime pratika“, in poslednjič „Besedica o imenih mescev“. Veliko zaslugo si je marljivi gospod izdatelj gotovo tudi pridobil, da je prvi sonet slavnega Koseskega: „Potažba“ in odlom iz Prešernove prestave: „Parizina“, ki še nikjer ni bila natisnjena, v to knjižico uverstil. Vsaka verstica Prešernova, vsaka verstica Koseskega je nevsahljiva mladika, iz ktere se neprehoma iztekajo in iztekale bodo zlate kaplje in rodile nove mladike na slovenskem Parnasu. Nato slede narodske pesmi slovanskih narodov avstrijskega cesarstva, kterim je slovenska prestava vstric postavljena. Te so:

Česko: Sirotek.

Moravska: Wyminowani (Pogoji.)

Slovaška: Barbora (Barbara.)

Poljska: Przemiany (Spremini.)

Rusinska: Krakowiak.

Serbska: Mladoženi (Ženin.)

Horvatska: Vojni novak.

Hvale vredna misel gospoda izdatelja je gotovo ta, da je te prav mične pesmice iz raznih slavenskih narečij posloveniti dal in pristavi vsakbart izvorno pesem vstric postavil. Iz tega se ne vidi samo velika enakost slavenskih narečij, ampak to gotovo tudi mnogo pripomore k zjedinenju vsih narečij v enega. Ako bi ta misel pri vsih Slavenih podpora našla, da bi v svojih koledarčikih po izgledu gospoda izdatelja ravnali, bi se ljudje nevedoma vsih narečij naučili in potem je edini književni jezik lahkota; in kako podobna so si posebno jugoslavenska narečja, naj pokaže sledeča pesem:

Serbska:

Mladoženi.

Milan konja na Bosni potkiva,
Ne kuje ga, čim se konji kujo,
Vet' ga kuje srebrom i olovom;
On ga kuje, konj se nogom baca.
Milan konju potijo govori:
„Stani konju, stani, dobro moje!
„Ako, konju, dobro dovedemo,
„Bite dobro i meni i tebe:

„Oplešte ti jasle javorove,
„Metate ti smilja i bosilja,
„Dan da jedeš, a dva da se igraš;
„Ako l', konju, udo dovedemo,
„Bite udo i mene i tebe:
„Oplešte ti jasle jadokove,
„Meta te ti gorke čemerike,
„Dan da jedeš, a dva da boluješ“.

Poslovenjena:

Ženin.

Milan kuje konjiča na Bosni;
Ne kuje ga, s čim se konji kujo,
Ampak kuje srebrom ga in svinčem;
On ga kuje, konj pa z nogo bije.
Milan konju govori na tihem:
„Stoj o konjček, stoj mi, dobro moje!
„Ako, konjček! verneva se dobro,
„Bode dobro meni in pa tebi;
„Bom opletel z javorom ti jasli,
„Bom ti kladel smilje in bosilje,
„Da en dan boš jedel, dva igral se.
„Ako konjček! verneva se hudo,
„Bode hudo meni in pa tebi:
„S ternjem bodem ti opletel jasli,
„Kladel bodem gorko ti čemeriko,
„Da en dan boš jedel, dva bolehal“.

Vse te pesmice so prav mične mile in ganljive, polne narodskega duha, le ena zmed njih je pravega narodskega šaljivega zapopadka, kar bo gotovo vsak poterdil, kdor je v pesništvu le količkaj znajden; je namreč sledeča:

Moravska:

Wyminowani.

Jestli jsi ty krajci, ei! ze sweta šireho,
Ušij ty mne suknu, ei! z lista makoweho.
„Ja ti ju usiju, ei! zlista makoweho,
Napradešli niti, z dešca majoweho.“
Ja ti jich napradu, ei! z dešca majoweho.
Ušijesli čizmy, ei! z komara mladeho.
„Ja ti jich usijo, ei! z mladeho komara,
Wystelešli postel, ei! na prostred Dunaja.“
Ja ti ju wystelu, ei! na prostred Dunaja,
Jestli na nu lehneš, ei! suchyma nohama.

Poslovenjena;

Pogoji.

Si, krojač, primahal, hej! s širocega sveta,
Šivaj novo sukno, hej! mi z lista makov'ga.
„Jaz jo bodem šival, hej! ti z lista makov'ga.
Le napredi niti, hej! mi z dešca majov'ga.“
Jaz jih bom napredel, hej! ti z dešca majov'ga,
Če mi siješ čizme, hej! s komarja mladega.
„Jaz ti jih pa šijem, hej! s komarja mladega,
Če postelješ postljo, hej! mi v sredo Dunaja.“
Jaz posteljem postljo, hej! ti v sredo Dunaja,
Če se va-njo vležeš, hej! z nogama suhima.
Poslednje izvorne pesmi „Kdaj“ je tudi naprev pridjan.

Tedaj se ločimo od notrajnega vse hvale vrednega zapopadka tega delca in ga živo priporočimo vsim rodoljubom nadjaje se, da si ga bode vsak omislil, ga zadovoljno iz rok položil, ga večkrat spet v roko vzeti. Našim mladim Slovenkam pa posebno priporočimo pesmice, ki so mile in nježne kakor one same.

Zunajna oblika knjige, ki zapopade brez napeva 32 strani, je prav lična. Cena je knjižici mehko in lično vezanej 24 kr., krasno vezanej z zlatim obrezkom pa 32 kr. Knjižica je tedaj tudi gotovo prav dober kup.

Poslednjič se tudi udamo sladki nadi, da nam bode mnogozasluženi gospod izdatelj tudi prihodnjič za novo leto enake darove delil.

F. Cegnar.

Kdor želi v vradnim ali pa v ovrnanilnim listu karkoli si bude naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi čerkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakkrat je še 10 kr. za kolek po

Vradni list št. 75.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sostaviti, zna nam tudi sostavek v nemškim jeziku poslati, proti tem, de od vsakih treh tiskanih verst en krajcar za prestavljenje odrajta.

k 89. listu Ljubljanskiga časnika, v petik 7. Listopada 1851.

Št. 2396.

Rasglasenje.

(197) 2

C. k. deželna sodnija v Ljubljani na znanje da, da so bili per očitni seji, ki je bila 29. Oktobra t. l. vsled §. 40 r. k. p. napravljena, sledeči poglavitni in dopolnivni porotniki za porotno sejo, ki se 17. Novembra t. l. začne, po srečku vzdigneni:

Poglavitni porotniki:

Štev.	I m é	Stanovanje	C. k. okrajni sód
1	gospod Miha Jurca	Senožeče	Senožeče
2	" Anton Žnidarski	Bistrica	Bistrica
3	" Blaž Martinčič	Dolenja Vas	Planina
4	" France Zupancič	Vernek	Zalog
5	" France Haring	Kapucinarsko predmestje	Ljubljana
6	" Pavl Herman	Ljubljana mesto	Ljubljana
7	" France Batič	Ustja	Vipava
8	" Jakob Doles	Dilce	Senožeče
9	" France Šerko	Cirknica	Planina
10	" Matija Golob	Šentjur	Krajn
11	" Ignac Pavlič	Šentozbald	Berdo
12	" Korl vites Viderker	Šutna	Kamnik
13	" France Kuralt	Veliki Mengeš	Kamnik
14	" Andrej Mali	Lancovo	Radoljca
15	" Jože Drobnič	Nova Vas	Lož
16	" Matija Križaj	Matenja Vas	Postojna
17	" Janes Milave	Cirknica	Planina
18	" Maks Selan	Šempetersko predmestje	Ljubljana
19	" Jože Dekleva	Landol	Senožeče
20	" Andrej Hodnik	Bistrica	Bistrica
21	" Janes Kavčič	Medvode	Ljubljanska okolica
22	" Tomaš Šraj	Dobrava	Loka
23	" Fridrih Detela	Zagor	Zalog
24	" Juri Konšek	Trojana	Berdo
25	" Andrej Laurič	Veliki Verh	Lož
26	" Jože Skofic	Mali Mengeš	Kamnik
27	" Jur Žigman	Zalog	Postojna
28	" Primsaš Barbič	Krašnja	Berdo
29	" Anton Gerbec	Loka	Loka
30	" Lovre Košir	Pristava	Teržič
31	" Ignac Pogačnik	Posavec	Radoljca
32	" Jože Hrovatin	Vitovše	Senožeče
33	" France Pesjak	Kamna Gorica	Radoljca
34	" Janes Burger	Voglje	Krajn
35	" Jur Gostinčar	Kleče	Berdo
36	" Janes Samsa	Šeje	Postojna

Dopolnivni porotniki:

Štev.	I m é	Stanovanje
1	gospod Jože Gregorič	Kapucinarsko predmestje h. št. 41
2	" France Resman	Mesto h. št. 5
3	" Moric Juraj	Mesto h. št. 221
4	" Vincenc Klinger	Mesto h. št. 255
5	" Janes Mihevc	Gradiše h. št. 53
6	" Jože Majerhold	Mesto h. št. 122
7	" Juri Frajberger	Šempetersko predmestje h. št. 8
8	" Hajnrih Cetinovič	Mesto h. št. 233
9	" Jože Zaler	Kapucinarsko predmestje h. št. 13

V Ljubljani 29. Oktobra 1851.

Št. 3106.

Oznaniło.

(198.) c. 2

Za prepušenje čuvanja Handbagerjeve mašine na Ljubljani bo 12. novembra t. l. dopoldne od 10 — 12 ure v vradni c. k. deželne stavbinega vodstva pogodovina obravnava, h kateri se tisti povabijo, ki so voljni se je vdeležiti.

Bolj natanjke pogodbe se zamorejo med vradnimi urami vsak dan pregledati.

C. k. deželno stavbino vodstvo za Krajnsko. Ljubljana 30. oktobra 1851.

Št. 3490.

Oznaniło dražbe.

(200.) c. 1

V seboto 15. novembra 1851 dopoldne med deveto in dvanajsto uro bo v vradni pisarnici c. k. stavbine ekspositure na Savi v Litii tretja javna dražba v najem ladjovlaka na Prusnikovem vodotoču na Savi s kmetijo vred, ki je vlastnina c. k. vodostavbenega zaklada.

K tej dražbi se vsak, ki meni to reč prevzeti, s pristavkom povabi, da bolj natanjke pogodbe zamore vsak tukaj med vradnimi urami pregledati, in da, ako bi bil ti ali uni zadržan k dražbi osebno priti, ali ko bi ne hotel z besedo dražbo delati, mu je tudi prosto pred začetkom dražbe na 15. krajc. koliku po pogojih sostavljeno ponudbo vložiti, kateri ima pridjan biti 5% vadium postavljene ponudbine cene 130 tih goldinarjev.

Najem velja za eno leto, in sklep izida dražbe si na vsako vižo priderži

C. k. stavbina ekspositura na Savi.

Litija 3 novembra 1851.

Št. 880.

Oznaniło dražbe.

(196) c. 3

Ker pri dražbi 13. oktobra t. l. ktera je tukajšno c. k. okrajno poglavarstvo napravilo s razširanjem in iztrebljenjem ozke ceste pri Garčarevcu med milokazavnikama IV/11 in V/O s ponudbo 4717 gold. 26 kr. se ni mogel dober vspeh doseči, bo po ukazu častitega c. k. vodstva deželnih stavb od 15. oktobra 1851 št. 3232 druga dražba, ki je na 11. novembra t. l. dopoldne od devetih do dvanajstih odločena, in h kateri se tisti, ki menijo to reč prevzeti, s pristavkom povabijo, da se zamorejo zadevajoči obrisi, mera, in prerajtanje stroškov in pogoji dražbe, potem stavbeni popis, pri podpisani okrajnej stavbinej vradni pregledati, in de je za doveršenje dela 10 % kavcija odrajtati.

Zapečatené ponudbe, ako so po predpisu sostavljene in s 5% vadium preskerbljene se le takrat prejema, če se pred ustno dražbo komisii izroče.

Ti stavbeni predmet zapopade.

a) 366° — 4' — 0" merila skale izsekati poleg in pri cesti, iz ktere se bo kamen za često posuti, napravil,

b) Zemlje prevoziti merila 126° — 4' — 0"

šest čevljev globoko in posutjem zmešane persti, jo speljati na take kraje, da so ne zgodi škoda ne cesti ne osebnim ljudem.

c) Stari zid zdreti v merilu 2° — 5' — 4" z razdeljenjem kamna in šote, iz kamnja se bodo dveljkuje zazidale pri oveh vodotočih.

d) Naprava 24° — dolgega zida in treh vodotočev iz lomnena kamnja in moltra v merilo 18° — 1' — 11".

d) Flaštranje treh vodotočev in enega poleg novega zidu v merilu 22° — 4' — 9" iz kamnjev 6 do 7 palcov globoko v zemljo položenih in okroglih iz skaloma.

f) Pokritje treh vodotočev z 3' — 6" širokih, 2 do 2 1/2" dolgih in 9 palcov debelih ploš, v merilu 8° — 4' — 6".

g) Priprava in prestava 240 navadnih okrajnocestnik kamnjev (paračarov).

C. k. stavbina vradnija v Postonji 23. oktobra 1851.

Nr. 1769.

Razpis natéčaja.

(199) 1

Kod c. k. hrvatsko-slavonskog zemaljskog poreznog ravnateljstva ima se popuniti mesto jednog privremenog perovodje s godišnjom platjom od sedam sto forintih i 9 nadnevnim razredom.

Natécatelj za ovo mesto treba da sledeće vlastitosti verodostojno izkažu:

a. dobu života;

b. svršene s dobrim uspehom nauke pravoi državo-slovne;

c. dosadanje zanimanje (zabavljanje);

d. temeljito znanje glede upravljanja poreznog, zatim glede propisah za c. k. sbirne blaganje i dotično novčano obracunanvanje;

e. bezprikornu cudorednost, i to treba da oni, koji sada kod nikoje c. k. oblasti nesluže, dovoljnimi i verodostojnimi svédobamid okazu bezporočno svoje vladanje;

f. stalnu platju, koju su do sele iz državne blagajne ili koje druge javne zaklade dobivali, ili naznačenje, da takove uživali nisu;

g. podpuno i savršeno znanje nemačkoga i hrvatskoga ili barem drugoga kojega ovomu verlo srodnoga slavjanskoga jezika, s verodostojnim dokazom, da molitelj u oba ova jezika ne samo govoriti, nego i pisati umé.

Natécatelj, koji već jesu u kakvoj c. k. javnoj službi, imaju molbenice putem svojih poglavarah podneti, a ovi će razvidivši i protresavši podneske i priložene svédobce u propratnom pismu izjaviti svoje mnénje o sposobnosti njihovoj za službu, koju traže.

Natécatelj pako, koji neobnašaju nikakove c. k. javne službe, imadu molbenice putem svoje mestne političke ili kotarske (podžupanske) oblasti predati.

Molbenice, koje se c. k. zemaljskomu poreznom uravnateljstvu neposredno, dakla mimošavši evo ovdé propisani put, izruče, ili u kojih se verodostojno nedokazu propisana svojstva, neće se ni upisati u preglednu tabellu natécateljah, no će se odmah natrag odpraviti.

Natécaj za tu službu razpisuje se time do 20. prosinca 1851 godine; po izmaku tog roka popunit će se ovo mesto bez odvlake.

U Zagrebu 18. listopada 1851.

Od načelnictva c. k. zemaljskog poreznog ravnateljstva za Hrvatsku i Slavoniu.

v. Kappel.

Natécaj za tu službu razpisuje se time do 20. prosinca 1851 godine; po izmaku tog roka popunit će se ovo mesto bez odvlake.

U Zagrebu 18. listopada 1851.

Od načelnictva c. k. zemaljskog poreznog ravnateljstva za Hrvatsku i Slavoniu.

v. Kappel.

Št. 10640.

Razglas

(194) 3

posojivcem zapustnine.

Pri c. k. okrajnem sodništvu ljubljanske okolice imajo vsi tisti, ki imajo o zapustnini 7. aprila 1851 umerlega posestnika pol zemljišča Janeza Čermana iz Zlebe hiš. št. 34, kakor posojivci kaj tirjati, 19. novembra se oglasiti in skazati posojilo, ali pa pismo naznaniti, ker bi sicer ti posojivci, ako bi posojilo imetje presegló, potem nič več ne mogli tirjati, razun ako jim kaka zastava gre.

Ljubljana 21. oktobra 1851.

C. k. okrajni sodnik

Heinricher s. r.